

Felméry Zoltán:¹ A súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékeléséről szóló Europol jelentés ismertetése

Vezetői összefoglaló

- Az Europol feladatai közé tartozik, hogy stratégiai elemzéseket és fenyegetettség-értékeléseket készítsen a Tanács és a Bizottság számára. Ezek az elemzések szolgálnak alapul a szervezett bűnözés elleni küzdelem uniós stratégiai és operatív prioritásainak meghatározásához.
- A súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékeléséről szóló jelentés (Serious and Organised Crime Threat Assessment) a szervezett bűnözés területén végbement és potenciálisan bekövetkező változásokat, valamint azok közösségünkre gyakorolt hatását veszi górcső alá.
- A 2017. évi jelentés értelmében nagyszámú, nagyszámú olyan nemzetközi tevékenységet egyaránt fenntartó bünszervezetről tudunk, amelyekkel szemben az Unióban valamilyen nyomozati cselekményt folytattak/folytatnak.
- A kiberbűnözést, a drogkereskedelmet, az embercsempészetet, a vagyon elleni bűnözést, valamint az emberkereskedelmet az Europol kiemelt fenyegetésnek, míg a pénzmosást, a dokumentum hamisítást, valamint a tiltott áruk és szolgáltatások online kereskedelmét átfogó, a kiemelt fenyegetésekkel együtt járó bűncselekménynek értékeli.

A jelen elemzés egyrészt az Europol legutóbbi, 2017-ben publikált „Súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékeléséről szóló jelentés” (Serious and Organised Crime Threat Assessment – SOCTA) című kiadványának legfontosabb eredményeit kívánja bemutatni a magyar olvasókör számára. Emellett azonban, rövid betekintést kíván nyújtani az Europol elemzési tevékenységébe is. A SOCTA kapcsán a szervezett bűnözést érintő általános megállapításokat, illetve a jelentésben részletezett bűncselekménytípusok legfontosabb jellemzőit kívánja közreadni.

Terveink szerint, a Nemzeti Közzolgalmati Egyetem Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete a belbiztonság stratégiai területeinek alakulását értékelő önálló elemző munkája mellett, a jövőben nagyobb hangsúlyt kíván fektetni a területet érintő és figyelmet érdemlő nemzetközi dokumentumok ismertetésére is. Elemzésünk ennek a folyamatnak az első lépése.

Az Europol és az elemzési tevékenység

A hágai székhelyű European Police Office (Europol) az Európai Unió bűnüldöző hatósága. A szervezetet 1995-ban hozták létre azzal a céllal, hogy segítse elő a tagállamok bűnüldöző hatóságainak együttműködését, és javítsa az eredményességet a nemzetközi és szervezett bűnözés egyes formáinak leküzdésében.² 2009-ben a szervezetet az Európai Unió teljes jogú ügynökségének nyilvánították, és kibővített feladatkörrel ruházták fel.³ A jogi keretek átalakítására elsődlegesen azért volt szükség, hogy az adminisztratív terhek csökkentése révén a szervezet több erőforrást fordíthasson alapfeladataira. A szervezet tevékenységének értékelését követően, a működési hatékonyság további erősítése érdekében, 2016-ban ismételtén változtatták az Europol működését befolyásoló jogi kereteket.⁴

Amennyiben áttekintjük az eddig hivatkozott szabályzókat, képet kaphatunk arról, hogy az Europol kiemelkedik Európa biztonsággal foglalkozó intézményei közül.

¹ Felméry Zoltán a Nemzeti Közzolgalmati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének tudományos munkatársa, valamint a Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozásfejlesztési Intézetének tudományos segédmunkatársa. E-mail: felmery.zoltan@uni-nke.hu

² Official Journal of the European Communities: [Europol Convention](#), [online], forrás: eur-lex.europa.eu, [2019.02.11.].

³ Official Journal of the European Union: [Council Decision of 6 April 2009](#), [online], forrás: eur-lex.europa.eu, [2019.02.11.].

⁴ Official Journal of the European Union: [Regulation \(EU\) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016](#), [online], forrás: eur-lex.europa.eu, [2019.02.11.].

Köszönhetően egyrészt annak, hogy az ügynökség szinte valamennyi összetett bűncselekményforma megelőzésében és kezelésében érintett. Az átlagemberek által is ismert olyan bűncselekményektől kezdve, mint a zsarolás, a védelmi pénzszedés, vagy a kábítószer-kereskedelem, egészen az olyan kevésbé közismert bűncselekményekig, mint a nukleáris és radioaktív anyagokkal kapcsolatos bűncselekmények, az embercsempészet és -kereskedelem, vagy éppen az emberi szervek és szövetek tiltott kereskedelme, a szervezet szinte mindennel foglalkozik. Másrészt, bűnüldözési tevékenységének keretében széleskörű szolgáltatás-portfoliót tudhat magáénak. Legfontosabb feladatai közül mindenképpen említésre méltó, hogy helyszíni támogatást nyújt a különböző bűnüldözési műveletekhez (nyomozásokat és operatív tevékenységeket hajt végre és koordinál). Ezen túl, információs platformként is működik. Ennek keretében egyrészt informálja a tagállamokat az őket érintő bűncselekményekről, és gyűjti, tárolja, illetve kezeli a különböző bűnügyi információkat. Másrészt, elemzési támogatást nyújt a tagállami hatóságok és egyéb szupranacionális szervezetek számára: stratégiai és operatív elemzéseket, valamint fenyegetettség-értékeléseket készít. Harmadik legfontosabb feladatként a bűnüldözési szakismeretek uniós központjaként funkcionál, és maga is létrehoz speciális szakismeretet igénylő bűncselekményeket kezelni képes egységeket (például a Számítástechnikai Bűnözés Elleni Európai Központot).⁵ A fenti feladatrendszerből a továbbiakban az Europol által végrehajtott elemzési tevékenységre koncentrálunk. A szervezet ugyanis – mint azt a fentiekben említettük – stratégiai elemzéseket és fenyegetettség-értékeléseket készít a Tanács és a Bizottság számára. Ezek az elemzések szolgálnak alapul a szervezett bűnözés elleni küzdelem uniós stratégiai és operatív prioritásainak meghatározásához. Az Europol emellett, erre történő felkérés esetén, különböző kockázatelemzéseket is végez, valamint a feltárt fenyegetettségek mentén értékeli az egyes tagjelölt országokat.

A szervezet – a stratégia kialakítására gyakorolt hatásának következtében – hosszú távon vizsgálja a bűnüldözési tendenciákat, vizsgálati eredményeinek egy részét pedig megosztja a nyilvánossággal is. Ennek keretében, három rendszeresen megjelenő jelentést tesz közzé. A súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékeléséről szóló jelentés (*Serious and Organised Crime Threat Assessment; SOCTA*) a szervezett bűnözés területén végbement és potenciálisan bekövetkező változásokat, valamint azok közösségünkre gyakorolt hatását veszi górcső alá. A szervezett bűnözés internetes fenyegetettségét vizsgáló jelentés (*Internet Organised Crime Threat Assessment; IOCTA*) azokra a kiberbűnözés eredményezte jelenségekre hívja fel a figyelmet, amelyek beavatkozást igényelnek. A terrorizmus helyzetéről és tendenciáiról szóló jelentés (*EU Terrorism Situation and Trend Report; TE-SAT*) a vizsgált időszakban sikertelenül végrehajtott, megakadályozott, illetve sikeresen végrehajtott terrorcselekményeket mutatja be és értékeli. A SOCTA, az IOCTA és a TE-SAT jelentések közreadásán túl, az Europol úgynevezett figyelmeztető értesítéseket is közreadhat. Ezek célja az újonnan kialakult, nemzetközi szervezett bűnözéshez kapcsolódó cselekmények értékelése.⁶

A SOCTA és a fenyegetettségek értékelése

2017. május 18-i ülésén az Európai Unió Tanácsa elfogadta a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos, 2018 és 2021 közötti időszakra szóló uniós bűnüldözési prioritásokat. Tíz olyan prioritás került meghatározásra (1. küzdelem a számítástechnikai bűnözés ellen, 2. a drogkereskedelemben közreműködő bünszervezetek tevékenységének megakadályozása, 3. az illegális bevándorlást elősegítő bünszervezetek felszámolása, 4. a vagyon elleni szervezett bűnözés elleni küzdelem, 5. emberkereskedelem elleni küzdelem, 6. a jövedéki adóval kapcsolatos csalásban, illetve a Közösségen belül eltűnő kereskedő útján elkövetett csalásban közreműködő bünszervezetek elleni küzdelem, 7. a tűzfegyverek tiltott kereskedelmében érintett bünszervezetek tevékenységének megakadályozása, 8. a környezeti bűnözésben – a vadon élő állatok és a hulladék

⁵ Az Európai Unió Hivatalos Lapja: [Az Európai Parlament és a Tanács 2016/794 rendelete \(2016. május 11.\)](#), [online], forrás: eur-lex.europa.eu, [2019.02.14.], valamint Európai Unió: [Európai Rendőrségi Hivatal](#), [online] forrás: europa.eu, [2019.02.14.].

⁶ Europol: [Strategic Analysis](#), [online], forrás: www.europol.europa.eu, [2019.02.14.].

tiltott kereskedelmében – érintett bűnszervezetek tevékenységének megakadályozása, 9. küzdelem a bűncselekményből származó jövedelem és a pénzmosás ellen, illetve 10. küzdelem az okmányokkal való visszaélés ellen), amely kezelni hivatott az Uniót veszélyeztető legfontosabb fenyegetéseket.⁷ A prioritások meghatározásához az Europol által 2017. február 28-án publikált fenyegetettség-értékelés (azaz a SOCTA) jelentette az egyik kiindulási alapot.⁸

A fentiekben említettük, hogy az Europol által készített SOCTA jelentés az Európai Unió súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettségét kívánja értékelni. A szervezett bűnözést holisztikus szemlélettel megközelítő jelentés egyaránt törekszik a fellépést igénylő bűncselekmények, a szervezett bűnözői csoportok, valamint a bűnözést befolyásoló környezeti faktorok azonosítására és jellemzésére. A szervezett bűnözés értékelését célul kitűző kutatás vegyes módszertant használ: kvantitatív és kvalitatív eszközöket egyaránt alkalmaz a fenyegetettség értékeléséhez szükséges adatfelvételre. Az Európai Unió e témakörben végrehajtott legszéleskörűbb, – kérióves megkérdezéseken, előre definiált indikátorok elemzésén, nyílt és belső adatok felhasználásán alapuló – adatgyűjtése valósul meg azért, hogy a fennálló fenyegetéseket a lehetőségekhez mérten a legkörültekintőbben lehessen értékelni.⁹ Elemzésünkben a továbbiakban a 2017. évi SOCTA jelentés (továbbiakban: Jelentés) legfontosabb eredményeit kívánjuk ismertetni.¹⁰

A 2017. évi értékelés legfontosabb általános eredményei

A bűnszervezet definíció szerint egy olyan „kettőnél több személyből álló, hosszabb időre létrejött szervezett csoport, amely összehangoltan működik, és amelynek célja az, hogy legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy annál szigorúbb szankcióval büntetendő bűncselekményeket kövessen el közvetlen vagy közvetett pénzügyi vagy egyéb anyagi haszonszerzés érdekében.”¹¹ A Jelentés szerint a fenti definíciónak eleget tevő szervezetek köre meglehetősen változatos. A nagy, centralizáltan szervezett csoportoktól, a kisebb bűnelkövetői körökig sokféle szervezettel találkozhatunk. Bizonyosan van azonban nagyságrendileg 5000 olyan nemzetközi tevékenységet egyaránt fenntartó bűnszervezet, amelyekkel szemben az Unióban valamilyen nyomozati cselekményt folytattak/folytatnak. 2013-ban még csak 3600 ilyen szervezetről beszélhettünk, amely adatból elsöre a bűnszervezetek elmúlt időszakban bekövetkezett jelentős térnyerésére gondolhatnánk. A Jelentés azonban felhívja a figyelmünket arra, hogy a csoportok számosságának növekedése elsősorban a felderítés hatékonyság-javulásának a következménye. Az, hogy ezek a bűnszervezetek valóban nemzetközi tevékenységet végeznek, a rendelkezésre bocsátott statisztikákban jól látható. A szervezett bűnözői csoportok 70 százaléka egyszerre több, mint három országban, a csoportok 10 százaléka pedig egyszerre több, mint hét országban egyaránt aktív. A bűnszervezetek emellett jellemzően több különböző nemzetiséghez tartozó egyénből állnak. A nyomozás alatt álló szervezetek tevékenységében 180 nemzetiségű bűnelkövető volt érintett. Ugyanakkor a szervezett bűnözéssel kapcsolatba hozott személyek 60 százaléka a Közösségen belülről származik.

⁷ Az Európai Unió Tanácsa: [Tervezet – A Tanács következtetései a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos, a 2018 és 2021 közötti időszakra szóló uniós prioritások meghatározásáról](#), [online], forrás: data.consilium.europa.eu, [2019.02.18.], valamint Europol: [Robust action to target the most pressing criminal threats](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.02.18.].

⁸ A szervezett bűnözés területét érintően léteznek további, a prioritások megfogalmazásához felhasznált stratégiai dokumentumok. Ezek felsorolása a megelőző lábjegyzetben hivatkozott tervezet 5. oldalán megtalálható.

⁹ Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.02.18.], valamint Council of the European Union: [Serious and Organised Crime Threat Assessment Methodology](#), [online], forrás: data.consilium.europa.eu, [2019.02.18.].

¹⁰ Az ezt követően közreadott gondolatok forrása e tekintetben a következő dokumentum. Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.02.18.]. Amennyiben a hivatkozáskezelés szabályai valamilyen okból kifolyólag nem követelik meg tőlünk az ismételt hivatkozást, attól a továbbiakban eltekintünk.

¹¹ Az Európai Unió Hivatalos Lapja: [A Tanács 2008/841/IB kerethatározata \(2008. október 24.\) a szervezett bűnözésről](#), 43.o., [online], forrás: eur-lex.europa.eu, [2019.02.25.].

A csoportok közül a legtöbben drogkereskedelemmel, vagyon elleni bűncselekményekkel, emberkereskedelemmel, illetve embercsempészettel foglalkoznak. Egyszerűen annak köszönhetően, hogy ezek a tevékenységek termelik a legnagyobb nyereséget. Vannak azonban olyan további, dinamikusabban bővülő területek, mint például a tiltott áruk és szolgáltatások online kereskedelme, amelyek szintén a bűnszervezetek látókörébe kerültek és kerülnek. A csoportok 45 százaléka ráadásul egyszerre több bűncselekmény elkövetésében is aktív. A migrációs krízis a tekintetben gyakorolt hatást az egyes csoportokra, hogy az embercsempészet is hangsúlyosan megjelent a szolgáltatások között.

Általánosságban elmondhatjuk azt is, hogy a bűnszervezetek tevékenységük megkönnyítése és érdekeik védelme miatt továbbra is megpróbálnak beszivárogni a köz- és magánszervezetekbe. E tekintetben pedig továbbra sem idegen tőlük a korrupciós tevékenység. Ezenkívül, igyekeznek ellenakciókat alkalmazni a rendészeti szervekkel szemben. Számos olyan intézkedést tesznek, amivel megpróbálják hátráltatni a hatóságokat: titkosítva kommunikálnak, külföldi SIM kártyákat és műholdas telefonokat, illetve hamisított dokumentumokat és okmányokat használnak, valamint gyakran váltanak járműveket. Egyúttal próbálják elkerülni a fizikai erőszakot. Az ugyanis felhívja a figyelmet a tiltott tevékenységeikre. Ha mégis erőszakot alkalmaznak, azt jellemzően a rivális szervezetekkel, vagy saját tagjaikkal szemben teszik.

A pénzmosás, a dokumentumok hamisítása, valamint a tiltott termékek és szolgáltatások online kereskedelme szinte valamennyi szervezet sajátja, hiszen jellemzően együtt járnak más típusú bűncselekményekkel is. A pénzmosásra szükség van ahhoz, hogy az egyéb bűncselekményekből származó jövedelmek a legális gazdasági tevékenység részévé váljanak. Az olyan, ma még kevésbé szabályozott, de gyorsan fejlődő eszközök, mint a gyorsuló, vagy azonnali tranzakció-feldolgozás, az anonim és online fizetési megoldások, valamint a kriptopénzek terjedése elősegíti a pénzmosási lehetőségeket. Emellett – általában 5-8 százalékos jutalék megfizetése mellett – kialakultak komplex pénzmosási szolgáltatások is. Mivel azonban a pénzmosáshoz szükség van hamisított dokumentumokra, e két cselekmény összefügg egymással. Ráadásul, mivel más típusú bűncselekményekhez (terrorizmus, embercsempészet, vagyon elleni bűncselekmények) egyaránt szükség van hamisított dokumentumokra és okmányokra, a dokumentum-hamisítás a pénzmosástól függetlenül is rohamosan terjed. A hamisított dokumentumok kereskedelme ma már egyre inkább online felületeken történik. A migránsválság, valamint az azzal összefüggő embercsempészeti tevékenység felhívta a figyelmet arra, hogy a minőség, a típus és a kibocsátás helyétől függően akár 100 eurótól 3000 euróig is terjedhet az utazáshoz szükséges hamis okmányok beszerzésének költsége. A tiltott áruk és szolgáltatások kereskedelme a Darkneten¹² kialakuló online platformok miatt, egyaránt rohamosan terjed napjainkban. Az illegális drogkészítmények (hagyományos és szintetikus drogok, pszichoaktív készítmények, stb.), a hamisított gyógyszerek, a hamisított pénz, az illegális dohánytermékek, a veszélyeztetett fajok egyes példányai, a lopott járműalkatrészek, az illetéktelenül eltulajdonított bankkártya adatok, a fegyverek és a bűnszervezeti szolgáltatások kereskedelme egyaránt jellemző. Érdekes, hogy a becslések szerint az értékesítők 1 százaléka felelős a Darknet teljes tranzakcióinak 51,5 százalékáért.¹³

A bűnszervezetekre jellemző változatosság a csoportok belső szerkezetében is látszik. A csoportok 20 százaléka kizárólag valamilyen időszakos tevékenységre szerveződik össze, a bűncselekmény megvalósítása után a szervezet felbomlik. A bűnszervezetek további 30-40 százaléka laza hálózati struktúrával jellemezhető. A tradicionális bűnözési területeket azonban továbbra is a hierarchikusan szervezett csoportok dominálják.

A szervezett bűnözés valamennyi területe kihasználja a technológia fejlődését. A technológiai és logisztikai innovációk rendkívüli mértékben növelik a szervezett bűnözői csoportok lehetőségeit az anonimitás biztosításában és a fizikai közelség nélküli bűnelkövetésben. Az ezek elleni fellépés a legnehezebb feladat a bűnüldöző

¹² A Darknet a láthatatlan weben kialakuló olyan hálózat, ami egyaránt alkalmas tiltott és azonosíthatatlan szolgáltatások biztosítására. Europol: Serious and Organised Crime Threat Assessment, [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.02.25.].

¹³ Kyle SOSKA and Nicolas CHRISTIN: *Measuring the Longitudinal Evolution of the Online Anonymous Marketplace Ecosystem*, [online], forrás: usenix.org, [2019.02.25.].

szervek számára. Akkor is, amennyiben a technológiai fejlődés természetesen a hatóságok bűnüldöző tevékenységét is erősíti (például: digitális helyszínelő eszközök, big data szoftveres elemzésen alapuló megelőző tevékenységek, illetve drónok alkalmazásán keresztül).

A szervezett bűnözés általános értékelésével kapcsolatban, érdemes még megemlékeznünk kettő, a Jelentésben rögzített jelenségről. Egyrészt arról, hogy az Európát érintő szervezett bűnözés alakulása nagyban függ az Uniót körülvevő térség aktuális geopolitikai helyzetétől. A térség perifériáján létező konfliktusok befolyásoló erővel bírnak a Közösség határain kialakuló és az azon belüli bűnelkövetésre egyaránt. Ennek eklatáns példája, hogy a fegyveres konfliktusok és a szegénység erőteljes push faktorok a migránsok számára az Európai Unióba történő bevándorlásra. Másrészt, létezik egyfajta összefonódás bizonyos legális üzleti struktúrák és a szervezett bűnözői csoportok között. Azáltal, hogy a legális struktúrák részt vesznek komplex, de jól jövedelmező bűncselekmények elkövetésében, a bűnözői tevékenységből generált profit eltüntetése mellett, láthatatlanságot, vagy valamekkora mértékű legitimitást biztosíthatnak a bűnszervezetek számára. A bűnszervezetek érdekelték például abban, hogy a tiltott árukkal és szolgáltatásokkal legális tranzakciók közé rejtve kereskedjenek, ezeket ugyanis volumenükből kifolyólag szinte lehetetlen teljeskörűen ellenőrizni.

A 2017. évi értékelés legfontosabb eredményei a különböző bűncselekménytípusok tükrében

A Jelentés az általános tendenciák bemutatásán túl, egyaránt összefoglalja az Uniót érintő fontosabb bűncselekménytípusok jellemzőit. Ennek keretében a szervezett bűnözés által végrehajtott pénzhamisításba, kiberbűnözésbe, drog előállítás és kereskedelembe, környezeti bűnözésbe, különböző csalásokba, szellemi tulajdon ellen elkövetett bűncselekményekbe, vagyon elleni bűncselekményekbe, valamint embercsempészet és emberkereskedelemben nyújt számunkra betekintést. A továbbiakban e bűncselekménytípusok értékelésének legfontosabb jellemzőit kívánjuk közreadni.

A pénzhamisítás mértéke nincs érdemi hatással az euró stabilitására, ugyanakkor természetesen az eurót is érinti a hamisítási tevékenység. A hamisítás különböző fokú kifinomultságot igényel attól függően, hogy mely címletről is van szó. Az Unióban leginkább a 20 eurós és az 50 eurós címlet érintett¹⁴, de az 500 eurós címlet előállításának korlátozására is a pénzmosás és a hamisítás miatt volt szükség. Elmondható, hogy ma már a hamisított pénzekkel leginkább online piacokon kereskednek. Ilyen piacot a hagyományos weben és a láthatatlan weben egyaránt találhatunk. Emellett, a csomagküldő szolgáltatások terjedése is növeli a hamisított pénzeszközökkel történő kereskedelmet.

A kiberbűnözés egy globális jelenség, amely alól sem a Közösség egésze, sem az egyes tagországok nem vonhatják ki magukat. Az adatok ugyanis kulcsfontosságú árucikké váltak a bűnözői világban. A hálózatokba tiltott adatszerzés érdekében történő illetéktelen behatolás ma virágkorát éli. E tevékenység pedig illegális voltán túl, amellyel, hogy szellemi tulajdonvesztéssel is jár, további bűncselekmények kialakulásával fenyeget. A támadási felület a társadalmak digitalizálódásával és az internetes lefedettség gyarapodásával egyenes arányban növekszik. A Jelentés szerint az internethasználók 85 százaléka veszélyben érzi magát amiatt, hogy a kiberbűnözés áldozatává válhat. A bűnözők legtöbbször felhasználói – hitelkártya, bejelentkezést hitelesítő, személyes – adatokat lopnak a megfertőzött számítógépekről azért, hogy azokkal további bűncselekményeket kövessenek el. A hálózatokba történő illetéktelen behatolás évről-évre növekszik. Ma ott tartunk, hogy több százmillió adat kerül eltulajdonításra évente.¹⁵ A hitelkártyával történő visszaélés – amihez a tiltott úton szerzett adatokat a Darknet különböző erre szakosodott platformjain vásárolják a bűnözők – egy alacsony kockázatú, de magas profittal járó bűncselekmény. A bűncselekménynek alapvetően két fajtája van: a kártya birtokában történő csalás és a kártya nélküli csalás. Az első esetben a kártya megszerzésére, illetve hamisítására kell törekedni.

¹⁴ European Central Bank: Annual Report 2015, 76. o., In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.07.].

¹⁵ Symantec: Internet Security Threat Report, 2016, 54. o., in: In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.07.].

Ezt követően pedig használni szükséges a kártyát egy ATM-nél, vagy POS terminálnál. Az utóbbi esetben elégséges, ha kizárólag a kártyadatok birtokában vannak a csalók. Ekkor az online térben történik az elkövetés. Szinte bármilyen területen beszélhetünk illetéktelen kártyahasználatról, de a leggyakoribb a fizikai áruk, a repülőjegyek, a szállás és autóbérlési szolgáltatások illetéktelen online vásárlása, ami gyakran továbbértékesítés céljából történik. Az e-kereskedelem növekedésével ez a fajta csalás is egyre gyakoribb. Ráadásul, a fizetéssel összefüggő innovációk – például az érintés nélküli fizetés – a csalókat is új módszerek kialakítására ösztönzi. A rosszindulatú szoftverek kialakulása és terjedése még a kezdő szintű bűnözői körök számára is lehetővé teszi olyan súlyú bűncselekmények végrehajtását, amelyek a szakmai felkészültségükkel nem állnak arányban. Ezek a szoftverek mára a kiberbűnözés fundamentumaivá váltak és jelentős fenyegetést jelentenek. Mivel a kiberbűnözéshez történő hozzáférést jelentősen támogatják, egyre gyakrabban fordul elő, hogy az eredetileg hagyományos bűncselekményekre szakosodott bünszervezetek is igyekeznek ilyen irányba kiterjeszteni a tevékenységüket. Erőteljes probléma a zsarolóvírusok terjedése is, amelynek használata során a bűnözők titkosítják a felhasználók által készített különböző fájlokat egészen addig, amíg az áldozatok nem fizetnek valamekkora összeget a titkosítás feloldásáért. Jellemző továbbá, hogy a bűnözők sikeres manipulációs technikákat és hamis átutalási megbízásokat használnak a köz- és magánszervezetek megtévesztése érdekében. Az internet és a digitális technológia terjedése egyaránt lehetőséget teremt az online módon történő szexuális kizsákmányolás növekedésére. Köszönhetően annak, hogy mind több elkövető és mind több potenciális áldozat jelenik meg az interneten. A szexuális kizsákmányolást tartalmazó elektronikus tartalmak, az általuk generált anyagi haszon miatt, egyre gyakrabban és növekvő mértékben jelennek meg a Darkneten. Ezáltal vélelmezhetően az érintett csoportok (például a gyermekek) is egyre gyakrabban válnak ilyen típusú bűncselekmények áldozatává. Az internet anonimitást biztosít az elkövetők számára, ami – mondanunk sem kell – e bűncselekmények esetén számukra kiemelt fontossággal bír. A Jelentés leszögezi azt is, hogy bár hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy a gyermekek szexuális kizsákmányolása annak függvényében, hogy az offline vagy online módon történik két külön bűncselekmény, az elkövetői kör gyakran nagy átfedéseket mutat. Vannak ugyanis arra utaló jelek, hogy az elkövetők 30 százaléka mindkét elkövetési módban érintett.

A szervezett bűnözés számára az elsődleges tevékenység továbbra is a drog előállítás és kereskedelem. Az Europol értékelése szerint a bűnözői csoportok több, mint 35 százaléka érintett ebben a tevékenységben, míg a tranzakciók értéke évi 24 milliárd euróra becsülhető.¹⁶ Emellett elmondható az is, hogy azon csoportok 75 százaléka, amelyek a drogkereskedelemmel kapcsolatba kerültek, nem állnak meg egyetlen készítmény csempészésénél. Továbbá, azon csoportok 65 százaléka, amelyek érdekeltek a drogcsempészetben, más típusú tiltott áruk és emberek csempészésében is részt vesznek. Az anonimiás, valamint a kriptovaluták és rejtett fizetési megoldások terjedése miatt, ma már egyre inkább a Darknet online platformjai jelentik a hirdetési és kereskedési felületet. Az Unión belüli fogyasztók által leggyakrabban fogyasztott illegális drog továbbra is a kannabisz. A kannabisz esetén elmondható, hogy az Unión belül a technológia fejlődésével és az új termesztési technikák bevezetésével a hangsúly egyre inkább a beltéri tenyésztésre fordítódik, és e tendencia nagy valószínűséggel kitart a közeljövőben is. Az Unióba csempésztett kannabisz legnagyobb mértékben Albániából és Marokkóból érkezik (előbbi szárított növény, utóbbi növénygyanta formájában). Az Unióban fellelhető kokaint elsődlegesen Kolumbiában, Bolíviában és Peruban állítják elő. Ezt követően onnan csempészik nagy mennyiségben legális áruk közé rejtve konténerekben, kis mennyiségekben pedig futárokkal az Unió területére. A kokainnal történő illegális kereskedelmi tranzakciók értéke az Europol szerint évi 5,7 milliárd euróra tehető és a legtöbb szervezett bűnözői csoport részt vesz benne. Ráadásul a Dél-Amerikában előállított kokain mértéke az utóbbi években érezhetően növekszik, ami az európai piacon megjelenő mennyiség növekedésével járhat. A heroin tekintetében továbbra is Afganisztán az elsődleges termelő, illetve továbbra is a balkáni útvonalon csempészik onnan a heroint az Unió területére. Az előállítás nagyságában nem várható érdemi változás a közeljövőben. A fenti hagyo-

¹⁶ EMCDDA & Europol: EU Drug Markets Report, 2016, 23. o., In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.07.].

mányos drogekészítmények mellett, a legdinamikusabban azonban a szintetikus drogok és új pszichoaktív anyagok előállítására és kereskedelmére bővül. Ezeket a készítményeket jellemzően az Európai Unió területén állítják elő és az ehhez szükséges termelői kapacitás az utóbbi időben jelentősen gyarapodott. A metiléndioxid-metamfetamin és az amfetamin esetében Hollandia és Belgium világszerte is jelentős termelő és elosztó központ, az itt előállított készítményekkel történik az Unión belüli belső és az azon kívüli külső piacok (például Ausztrália és az Egyesült Államok) ellátása is. Az e területen működő bűnözői csoportok meglehetősen rugalmasok, jelentős pénzügyi források felett diszponálnak és folyamatosan vizsgálják az új piaci lehetőségeket. Csak az elmúlt öt évben 419 szintetikus drogekészítményt azonosítottak a bűnüldöző hatóságok. Ráadásul, az ilyen típusú készítmények előállításának környezetterhelése is jelentős. A gyártók – az előállítási hely elrejtése érdekében – igyekeznek gyorsan elszállítani a különböző, gyártás során keletkező hulladékokat, a használt lerakóhelyek – azok felfedezését követő – környezeti helyreállítása azonban nagyon költséges a hatóságok számára. A drogcsempészet – beszéljünk bármely illegális alapanyagról, vagy drogekészítményről – szinte biztosan összefügg más típusú bűncselekményekkel. Dokumentumhamisítás és korrupció nélkül a készítmények szállítása például biztosan nem lenne megvalósítható.

A Jelentés egyaránt értékeli a környezeti bűnözés legfontosabb jellemzőit. A környezeti bűnözés azon illegális tevékenységeket tömöríti, amelyek hozzájárulnak a környezetszennyezés növekedéséhez, a vadvilág romlásához, a biológiai sokféleség csökkenéséhez, valamint az ökológiai egyensúly megzavarásához. Mivel a környezeti bűnözés sokféle bűncselekményt foglal magában (ide tartozik például a hulladékok helytelen gyűjtése, szállítása, hasznosítása, megsemmisítése; a védett, vadon élő állatok meggyilkolása, birtoklása, kereskedelme; vagy éppen az ózonkárosító anyagok használata), egy, a SOCTA-hoz hasonló összefoglaló tanulmány természetesen csak a legfontosabb elemekre koncentrálhat. Ennek értelmében a jelentés két területre tér ki. Egyrészt, az illegális hulladékgazdálkodással kapcsolatban azt említi meg, hogy az e tevékenységben érdekelt bűnözői körök nem kizárólag az illegális lerakásban, hanem a teljes, komplex üzleti modellben történő részvételben érdekeltek. Egyaránt igyekeznek megjelenni a hulladékgazdálkodási lánc lerakástól elkülönülő egyéb elemei mentén és ebben erőteljesen támaszkodnak legális jogi és üzleti struktúrák használatára. Másrészt, a veszélyeztetett fajok kereskedelmével kapcsolatban az került megfogalmazásra, hogy az Unió elsődlegesen egy tranzit régió az Észak-Amerikába és Ázsiába irányuló szállítmányok számára. Az Unión keresztül leggyakrabban csempészt fajok, illetve a belőlük készült termékek a különböző hullók, egzotikus madarak, kagylók, korallak, tobzoskák, narvál húsok, illetve az elefántcsont. A veszélyeztetett fajok kereskedelmével foglalkozó csoportok száma alacsony, de valószínűsíthetően növekvő mértékű, és kizárólag erre a tevékenységre koncentrálnak.

Az Unióban elterjedt különféle csalások egyaránt pszichológiai manipulációs technikákon, illetve rosszinformatív szoftverek használatán alapulnak, és ezért meglehetősen nehéz megakadályozni ezeket. A bűnelkövetők ráveszik a megtéveszthető személyeket arra, hogy bizalmas, valamint személyes információkat adjanak át számukra, amelyeket aztán sokféleképpen tudnak csalásra használni. Óriási profitot generál egyrészt a befektetési csalás, amely elsődlegesen a különböző piramisjátékokat jelenti. Ez esetben arra is volt példa, hogy egyetlen bűnszervezet 3 milliárd euróra tegyen szert befektetési csalásból. Emellett, kiemelt figyelmet élvez a hatóságok részéről a jövedéki adó és az általános forgalmi adó csalás. Az előbbi esetben a bűnszervezetek a jövedéki adófizetést igyekeznek elkerülni. A jövedéki adóval sújtott termékek (cigaretta, alkohol, ásványi olajok, stb.) kereskedelménél alacsonyabb adóterheléssel rendelkező országokat adnak meg célállomásként, valójában azonban a magasabb adókulcsokkal rendelkező országokba szállítják az árut. Vagy egészen egyszerűen a többszörösét szállítják annak, mint amire engedélyük van. Mondanunk sem kell, a dokumentumok minden esetben hamisak és azt tartalmazzák, hogy a jövedéki adókötelezettségek hiánytalanul teljesültek. Az általános forgalmi adó elcsalása esetén a bűnelkövetők egyaránt a határokon átnyúló – fiktív, vagy tényleges – tranzakciókkal akarják kijátszani a szabályokat. Összességében pedig több milliárd euró kárt okoznak évente azzal, hogy elkerülik az adófizetést, illetve jogalap nélkül kérnek visszatérítést. Ráadásul, az adó meg nem fizetése, illetve részleges megfizetése miatt, ezek a csoportok versenyelőnybe kerülnek a legális tevékenységet végző kereskedőkkel

szemben. Jellemző még az úgynevezett marketingkommunikációs eszközzel végzett csalás, amikor valamilyen kommunikációs eszközt vesznek igénybe az elkövetők annak érdekében, hogy elérjék az áldozataikat, és pénzt, illetve szenzitív információkat csaljanak ki tőlük. 2014 és 2015 májusa közötti egy évben az Egyesült Királyságban egyetlen bűnszervezet 690 ezer eurót csalt ki nyugdíjasoktól úgy, hogy magukat rendőrségi tisztviselőnek kiadva arra kérték az áldozataikat, hogy a bankjukat ért támadás miatt utalják át megtakarításaikat egy általuk birtokolt számlára.¹⁷ A fizetési megbízással összefüggő csalások esetén különböző, általában nemzetközi tevékenységgel egyaránt bíró szervezeteket próbálnak megtéveszteni és pénz csikarni ki tőlük. A bűnözők a szervezet magas rangú tisztségviselőjének adják ki magukat és ráveszik az alkalmazottakat arra, hogy valamilyen sürgős okból kifolyólag térjenek el a szokásos protokolltól és utaljanak egy összeget egy meghatározott számlára. Továbbra is léteznek természetesen biztosítási csalások, a bűnszervezetek napjainkban az egészség-biztosítás területén különösen aktívnak mutatkoznak. Emellett, a közbeszerzési csalások is fénykorukat élik. Ebben az esetben az elkövetők a szükséges információk megszerzése, valamint az ajánlatok értékelésének közvetlen befolyásolása érdekében kenőpénzt fizetnek a tendert kiíró és értékelő szervezet alkalmazottai számára. Különösen igaz ez az energia, a hulladékgazdálkodás, az információs technológia és az építkezések esetén. Kedvelt bűnszervezeti tevékenység még az EU támogatások fiktív tevékenységgel és hamisított dokumentációval történő megszerzése. Jelentős költségvetési veszteséget okoz a szociális ellátással összefüggő csalás egyaránt. Ez esetben a bűnelkövetők célja a társadalombiztosítási ellátások megszerzése. Emellett, meg szükséges említenünk még a hitel és jelzálog csalást, amikor is hamis dokumentumok alapján az elkövetők a visszafizetésre való törekvés nélkül kölcsönt vesznek fel a pénzintézetektől.

A szellemi tulajdonjogok megsértése továbbra is elterjedt jelenség az Európai Unióban. Köszönhetően annak a ténynek, hogy az olcsó, ámber hamis másolatok rendkívül népszerűek az európai fogyasztók körében. Bűnszervezetek sokasága foglalkozik ezeknek a hamisítványoknak a nagy mennyiségben történő előállításával és nemzetközi terjesztésével. Számos hamisított árut állítanak elő (akár olyan termékeket is, mint az ételek, italok, növényvédő szerek és gyógyszeripari termékek) és terítik szét azokat az EU belső piacán. Kína továbbra is az első számú kibocsátó ország. Ráadásul Kína és az Unió közötti kereskedelmi forgalom jelentősen bővült az utóbbi időben, aminek köszönhetően mára Kína a legnagyobb import partnerré vált. 2015-ben 80 ezer alkalommal, összesen 40 millió árucikket 642 millió euró értékben tartalmazó szállítmányt foglaltak le a vámhatóságok. A lefoglalt termékek 27 százaléka hamisított cigaretta, 10-10 százaléka hamisított elem és legfrissítő, 9 százaléka hamisított játék volt. Az online kereskedelem és a csomagküldő szolgáltatások elterjedése természetesen kihatással volt a hamisított áruk kereskedelmére is. A szervezett bűnözői csoportok ma már a szociális médiát használják hirdetésre és online platformjaikat értékesítésre. Egy 2016-os erre irányuló vizsgálat szerint 4780 olyan online értékesítő platformot azonosítottak a hatóságok, ahol hamisított termékeket árultak. Ezen felül, egyre inkább nő a – korábban kizárólag néhány terméket érintő – hamisított gyógyszerek kereskedelme is. Ma már sokkal szélesebb körben hamisítanak termékeket, az orvostechikai eszközök és a rákgyógyszerek is érintettek. 2016-ban egyetlen összehangolt akció során, 50 millió euró értékű hamisított gyógyszert foglaltak le a bűnüldöző szervezetek.

A vagyoni elleni szervezett bűnözés sokféle bűncselekményt foglal magában. A bűnszervezetben elkövetett betörések, lopások, rablások, valamint a gépjárműbűnözés mind ebbe a kategóriába tartoznak. A bűncselekménytípusok heterogenitásából adódóan az ebben érintett szervezett bűnözői csoportok is különbözőek. Egyes csoportok egyetlen bűncselekménytípusra specializálódnak és kizárólag azzal foglalkoznak, míg mások a vagyoni elleni szervezett bűnözés más formáit is végzik, sőt, akár attól független egyéb bűncselekményeket is rendszeresen elkövetnek. A vagyoni elleni szervezett bűnözés nem meglepő módon leginkább a gazdagabb – nyugati és északi – tagállamokban fordul elő. Az elmúlt időszakban néhány tagállam a betörések és rablások számának növekedéséről számolt be. Különösen igaz ez az üzleti egységekbe történő betörések esetén, melyek

¹⁷ BBC: Gang guilty over £600,000 phone scam against pensioners (10/12/2015), In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.11.].

egyre inkább a bűnözők látókörébe kerülnek. Elsődlegesen azokat az üzleteket célozzák, amelyek kiépített védelmi infrastruktúrával kevésbé rendelkeznek. A bankok és pénzügyintézetek elleni támadások száma – köszönhetően a helyi védelmi eszközök telepítésének – mára azonban érezhetően csökkent. Ugyanakkor, az ékszerüzletek és a hasonló nagy értékű árukat kínáló egységek továbbra is a legfontosabb célpontok maradtak a fegyveres bűnelkövetők számára. Emellett, változatlanul nagy számban vannak jelen az ATM-ek elleni támadások, valamint valószínűsíthetően a zsebmetszésben is aktív szerepet töltenek be a szervezett bűnözői csoportok. A fentiekben túl, a gépjármű-bűnözés továbbra is az egyik legjövődolgozóbb tevékenység. Bár az eltulajdonított gépjárművek száma nagyjából állandó, a megtalált autók száma jelentősen csökkent egyes tagállamokban. Ebből arra következtethetünk, hogy az egyéni elkövetők helyét folyamatosan átveszik a professzionálisan szervezett csoportok. A járműipari fejlesztések következtében a gépjárműlopásban érintett csoportoknak egyre inkább magas technológiájú eszközökre van szüksége annak érdekében, hogy le tudják küzdeni a biztonsági intézkedéseket. Az ehhez szükséges információk az interneten megtalálhatóak, a lopásokhoz szükséges eszközök pedig online megrendelhetők. Az utóbbiak jellemzően Kínából származnak. Egyes csoportok a gépjárművek eltulajdonítását a betörésekkel együtt végzik. Olyan házakat választanak célpontul, ahol nagy értékű autók vannak és azok ellopásához a betörések során eltulajdonított kulcsokat használnak. A Jelentés megemlíti még, hogy a gépjármű lopás és a dokumentum hamisítás kéz a kézben jár, valamint, hogy az illegális alkatrész kereskedelem is egyre inkább online módon történik. A vagyoni elleni szervezett bűnözés egy további formája a kulturális javak eltulajdonítása és illegális kereskedelme. A szíriai, líbiai és iraki konfliktusok növelték a kulturális javak illegális módon Európába történő áramlását. Ez a trend a jövőben vélelmezhetően folytatódni fog, köszönhetően a régió tartós instabilitásának és a kiindulási- és tranzitországokban létező, az illegális kereskedelmet megakadályozni képtelen rendészeti szerveket egyaránt érintő erőforráshiánynak. A kulturális javak illegális kereskedelméből származó pénzek kisebb része valószínűsíthetően közel-keleti és észak-afrikai terrorista szervezetek finanszírozásában is megjelenik. Ez az összeg ugyanakkor elenyésző a más forrásból származó bevételeikhez képest. Bizonyos esetekben a kulturális javak megsemmisítése, eltulajdonítása és kereskedelme akár háborús bűncselekménynek is számíthat. A legjelentősebb kulturális javakat ugyanis a nemzetközi jog védi. Az Unió bűnüldöző hatóságai a közelmúltban lefoglaltak olyan Palmürából származó javakat, amelyek esetén fennállhatnak a fentiek. 2017 januárjában az Europol 18 tagország hatóságaival és más nemzetközi szervezetekkel együttműködve, a Pandora nevezetű műveletben 3561 műalkotást és kulturális jószágot foglalt le. Ezeknek közel a fele archeológiai lelet volt. Emellett, gyanús online hirdetések követve további 400 antik pénzérmét koboztak el. Az online platformok ugyanis a vagyoni elleni bűncselekmények során eltulajdonított áruk eladását is megkönnyítik, így – mint azt már többször említettük – a bűnelkövetők részéről ez esetben is gyakorta használt eszközök.

Az embercsempészet mára rendkívül nyereséges és meglehetősen elterjedt bűncselekménnyé vált. Nem túlzás azt állítani, hogy hasonló méretűvé vált, mint a drogkereskedelem. A csempészetre irányuló igény – és vele együtt a kínálat – a 2014. évtől kezdve nőtt meg jelentősen. Ezt jól mutatja, hogy a 2015. évben meghaladta az egymillió főt az illegális határátlépők száma,¹⁸ míg 2016-ban 510 ezer illegális határátlépést regisztráltak az EU külső határainál.¹⁹ Az embercsempészetben résztvevő csoportok a becslések szerint 2015-ben 4,7-5,7 milliárd, 2016-ban 2 milliárd euró hasznot könyvelhettek el. A Jelentés megállapítása szerint, a közel-keleti és afrikai fegyveres konfliktusok, valamint a gazdasági és népesedési helyzet továbbra is motivációs bázist jelent majd az Európai Unióba történő bevándorlásra. Annak köszönhetően pedig, hogy gyakorlatilag az összes illegális határátlépő útjának valamely szakaszán igénybe veszi a bűnöző csoportok szolgáltatásait, az embercsempészet továbbra is fenyegetést fog jelenteni bűnüldöző szerveink számára. Érdemes megemlíteni, hogy a csempészet-

¹⁸ UNHCR: Over one million sea arrivals reach Europe in 2015, In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.13.].

¹⁹ Frontex: Risk Analysis for 2017, In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.13.].

ben érdekelt csoportok példátlan koordináció mellett végzik e tevékenységüket. Emellett, nagyfokú rugalmasságot mutatnak mind a használt közlekedési eszközök, mind az alkalmazott elrejtési módszerek terén. A kialakult bűnözői hálózatok teljes mértékben nemzetközivé váltak, az Unióba történő bevándorlás szervezésében eddig 122 országból származó elkövetők vettek részt. Mivel ez egy nagyon jövedelmező tevékenység, sok csoport kiegészítette vele korábbi portfólióját, például az eddig kizárólag árucsempészsben utazó csoportok könnyen támaszkodhatnak korábbi ismereteikre és használt útvonalaikra. Ezen felül, a csoportok nagyban támaszkodnak a közösségi médiára és az új, fiatalok által különösen kedvelt applikációkra és sharing típusú szolgáltatásokra. A közösségi média különböző csoportjaiban hirdetik szolgáltatásaikat, míg tevékenységük elrejtése érdekében a csempészet során útmegosztó és szállásadó szolgáltatásokat egyaránt használnak. Ez a gyakorlat természetesen növeli annak a kockázatát, hogy a fenti applikációk felhasználói akaratlanul – akár szállásadóként, akár fuvarozóként – érintetté válnak az illegális tevékenységben. Az embercsempészzel összefüggésben is meg kell említenünk az okmányhamisítást. Az embercsempészekről ma már olyan komplex szolgáltatásokat lehet vásárolni, ahol az utazás és az ahhoz szükséges okmányok egyaránt rendelkezésre állnak. A leggyakrabban hamisított okmányok a személyazonosításra alkalmas igazolványok. A 2015-ben felfedezett hamisított okmányok fele ilyen típusú igazolvány volt. 2016-ban az Unióba történő belépésnél mintegy 7 ezer embernél találtak hamis okmányokat.²⁰ Az okmányhamisítás azért is jelentős veszélyforrás, mert az Unió területére lépve a hamisított okmányokkal további bűncselekmények is könnyedén elkövethetőek. Ráadásul, a hamisítók tevékenységi köre nem koncentrálódik kizárólag a beutazást elősegítő dokumentumokra, hamis házassági anyakönyvi kivonatokkal, apasági igazolásokkal, munkaszerződésekkel, meghívó levelekkel, orvosi vízumokkal az itt tartózkodást is megpróbálják hivatalossá tenni.

A szexuális és munkaerő-kizsákmányolás érdekében folytatott emberkereskedelem az áldozatok toborzását, szállítását, fogva tartását és a fenti célok érdekében történő „használatát” jelenti. Az ebben részt vevő szervezett bűnözői csoportok jellemzően önálló sejtekként működnek és a tevékenységlánc egyes elemeire koncentrálnak. Közös azonban bennük, hogy valamennyien hamisított dokumentumokkal dolgoznak és a legalitás látszatának megteremtése érdekében ott ahol erre szükség mutatkozik, megpróbálják kihasználni az Unió adta jogi és menekültügyi lehetőségeket (turista, tanuló, munkavállalói vízum és menedékkérelmek igénylése). A szexuális kizsákmányolással kapcsolatban a Jelentés három fontos jelenségre hívja fel a figyelmünket. Egyrészt, a szexuális kizsákmányolás ma már elsődlegesen nem tényleges erőszakra és kényszerítésre, hanem az áldozat és családjának azzal történő fenyegetésére támaszkodik. Másrészt, a hagyományosan létező, Kelet-Európából Nyugat Európába tartó szállítási útvonalak helyét átvették egyéb, változatos, az EU egész területére kiterjedő útvonalak. Harmadrészt, a bűnözői csoportok gyakran legális üzleti tevékenységet tartanak fent a szexuális kizsákmányolással járó tevékenységük elrejtésére (hoteleket, éjszakai klubokat, masszázs szalonokat működtetnek). A szexuális kizsákmányolás mellett a bűnszervezetek a munkaerő-kizsákmányolásban betöltött szerepe is növekszik. Megpróbálják ugyanis kihasználni, hogy az olcsó munkaerő iránti igény valamennyi tagállam esetén rohamosan nő. Jellemzően azokban az iparágakban jelenhet meg ez a típusú tevékenység, ahol a szabályozás nagyvonalúbb és a szezonálisból eredő többletfeladatok pótlólagos munkaerő bevonását igénylik. Bizonyosan a veszélyeztetett ágazatok közé tartozik a mezőgazdaság, a vendéglátás, az építőipar, valamint a kiskereskedelem. A bűnelkövetők kihasználják a munkaerőpiaci szabályok biztosította kiskapukat, és a legális foglalkoztatás, illetve a kizsákmányolás közötti szürke zónában próbálják meg foglalkoztatni az alkalmazottakat. Nem ritkán előfordul, hogy az áldozatok a kibocsátó országuknak megfelelő fizetést kapnak, ami nyilvánvalóan nem fedezi a munkavégzés helye szerinti országban jelentkező megélhetési költségeiket. Ez a helyzet pedig alapot teremt a további kizsákmányolásukra. Az ilyen típusú tevékenységek az áldozatok kizsákmányolásán túl hatással vannak a legális gazdaságra is, ugyanis csökkentik a béreket és gátolják a gazdasági növekedést. A fentiekben túl, érdemes kiemelni a Jelentés emberkereskedelemmel kapcsolatban megfogalmazott két további állítását. Egyfelől, a

²⁰ Frontex: Risk Analysis for 2017, In: Europol: [Serious and Organised Crime Threat Assessment](#), [online], forrás: europol.europa.eu, [2019.03.13.].

migrációs válság növelte az emberkereskedelemben és a kizsákmányolásban érintett áldozatok számát. Köszönhetően annak a ténynek, hogy a sérülékeny felnőttek és a kísérő nélküli kiskorúak potenciális célcsoportot jelentettek és jelentenek ma is a bűnözők számára. Másfelől, az embercsempészet és az emberkereskedelem között jól detektálható kapcsolat van. A csempészetben bejáratott útvonalakat az emberkereskedelemmel foglalkozó csoportok is használják. Emellett, egyes nyomozati cselekmények megállapításaiból arra következtethetünk, hogy a bűnözői csoportok kifejezetten kizsákmányolható személyként tekintenek az illegális határátlépőkre és a menekültekre. Abból kifolyólag, hogy kifejezetten vonzza őket a munka ígérete, még akkor is, ha az valamilyen fokú kizsákmányolással jár együtt, kifejezetten alkalmasak az áldozattá válásra.

Az illegális lőfegyverek terjedése növeli annak a kockázatát, hogy különböző motivációjú csoportok az Unión belüli támadásokra használják fel ezeket a fegyvereket. A legutóbb bekövetkezett terrorista támadások, valamint a bűnöző bandák közötti erőszakos összecsapások végzetes következményei voltak az illegális kereskedelemnek. A különböző fegyverek hozzáférhetősége jelentősen megnőtt a Darkneten történő online kereskedési lehetőségeknek köszönhetően. A fegyver és alkatrész kereskedelem egyéni elkövetőkre és szervezett csoportokra egyaránt jellemző. Az online kereskedelem fejlődése lehetőséget teremt az egyéni kereskedők számára is, ugyanis ezentúl nincs igazából szükség a csoport szintű kooperációra és kapcsolati tőkére. A fegyverek beszerzése során a kereskedők a jogi kikapukat és a tagállamok között meglévő szabályozásbeli különbségeket igyekeznek kihasználni. Másrészt, a hatástalanított fegyverek újbóli aktiválása is lehetőséget biztosít a kereskedelemre. Harmadrészt, az Unió periferiáján létező konfliktuszónákból is áramolnak hozzánk fegyverek. Bármelyik csatornán jussanak is a kereskedők a fegyverekhez, az online megrendelések kielégítése általában a lehető legegyszerűbb módon, a legális csomagküldő szolgáltatásokon keresztül történik.

Összegzés

A szervezett bűnözés veszélyt jelent az Unió egésze és a tagországok számára egyaránt. A bűnözői csoportok koordinációs és szervező-, valamint a technológiai változásokra irányuló adaptációs képessége, önmagában azt igényli tőlünk, hogy időnként számot vessünk a Közösséget érintő fenyegetések mibenlétével. Az Europol, az Európai Unió bűnüldöző hatóságaként, az elmúlt évekre vonatkozóan elvégezte ezt az elemző munkát számunkra, és a „*Súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettség értékeléséről szóló jelentésben*” átfogó képet közvetít a szervezett bűnözés közelmúltbéli alakulásáról. 2017. évi jelentésében a kiberbűnözést, a droggereskedelmet, az embercsempészetet, a vagyon elleni bűnözést, valamint az emberkereskedelmet kiemelt fenyegetésnek, míg a pénzmosást, a dokumentum hamisítást, valamint a tiltott áruk és szolgáltatások online kereskedelmét átfogó, a kiemelt fenyegetésekkel együtt járó bűncselekménynek értékeli.

Elemzésünk célja egy nemzetközi jelentés hazai olvasóközönségnek történő bemutatása volt. Terveink szerint, a belbiztonság alakulását értékelő önálló elemző munkák mellett, a jövőben továbbra is hangsúlyt kívánunk fektetni a területet érintő és a figyelmet megérdemlő nemzetközi dokumentumok ismertetésére. Az elemzés ennek a folyamatnak az első lépését jelenti.

Stratégiai Védelmi Kutatóközpont

ELEMZÉSEK 2019/7.

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóközpont munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont

Szerkesztés és tördelés:
Bazsó Márton, Csiki Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2012– : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Felméry Zoltán, 2019

© NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, 2019